

འབྲུག་ཏུ་སློབ་དཔལ་འཆད་ཉན་ཅི་ལྟར་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས།

DOI: <https://doi.org/10.17102/rigzoedjournal.clcs.rub.2.001>

འཕྲོད་རིམ་རྒྱལ་མཚན། ལེགས་བཤད་པ།

གྲོང་གསལ་རིག་གཞུང་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ།

བཅུད་དོན།

སྤྱིར་བཏང་སློབ་དཔལ་ནི་འཆད་ཚོད་ཚོམ་གསུམ་ལ་མེད་ཏུ་མི་རུང་བའི་རིག་པའི་གནས་གཤམ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་གར་དང་བོད་རྒྱ་མ་ཟད་འབྲུག་ཏུ་ཡང་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་ཡོད་ཀྱང་འབྲུག་ཏུ་འཆད་ཉན་བསྟན་པ་ཅི་ལྟར་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་སློབ་དཔལ་སློབ་སྦྱོང་པ་དང་སློབ་སྦྱོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལ་གསལ་མ་ཤེས་པའི་དཀའ་ངལ་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། གྲགས་སློལ་ལྟར་འབྲུག་ཏུ་སློབ་བོན་གྱི་བསྟན་པ་དར་བའི་སྐབས་སློབ་དཔལ་འཆད་ཉན་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མེད་ཀྱང་ནང་ཆོས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་བའི་སྐབས་སློབ་དཔལ་འཆད་ཉན་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་གོང་གི་དཀའ་ངལ་དེ་བསལ་ཐབས་སུ་དམིགས་ཏེ་ཁྱད་སྤངས་བཅུན་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་གྱིས་སློབ་ཤིང་གཙོ་བོ་སློབ་གྱི་རྒྱལ་རབས། ཆོས་འབྱུང་དང་རྣམ་ཐར་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁྱད་སྤངས་གཏུགས་དང་རིམ་སྒྲིག་ཆ་ཙམ་གྱི་བྲིས་ལན་ཐོག་དབྱེད་བྱེད་བྱས་ཡོད། དབྱེད་བྱེད་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་དང་བསྟན་པ་འབྲུག་ཏུ་སློབ་དཔལ་འཆད་ཉན་དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཀུན་མཁྱེན་གྲོང་ཆེན་རབ་འབྱམས་ཀྱིས་བྱམ་ཐང་མཐར་པ་གླིང་ཏུ་གནང་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་འཆད་ཉན་གཉིས་པ་ཞབས་རུང་དག་དབང་རྣམ་རྒྱལ། འཆད་ཉན་གསུམ་པ་སྟེ་སྤིང་དགྲུ་པ་དག་དབང་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་གིས་གནང་བ་ནས་བཟུང་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་ཤུགས་ཆེ་རུ་དར་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་དེས་སྤྱིར་འབྲུག་གི་རིག་གཞུང་དང་རྟག་པར་ཏུ་སློབ་དཔལ་སློབ་སྦྱོན་པ་དང་སློབ་སྦྱོང་པ་རྣམས་ལ་ཕན་ཐོག་པའི་རེ་སློབ་ལགས་སོ། །

གཙོ་ཆོག་། སློབ་དཔལ། འབྲུག། རིག་གཞུང། རིག་གནས། འཆད་ཉན།

ངོ་སྤྲོད།

སྙན་ངག་དེ་ཉིད་ཆོས་དང་འཇིག་རྟེན་ཀྱན་གྱིས་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་པའི་རིག་པའི་གནས་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད་པ་སྤྱད་སྟེ་ཡོད་པའི་རིས་མེད་ཀྱི་གཞུང་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པ་ལྟར་འབྲུག་ཏུ་འང་ཆོས་ལུགས་རིས་མེད་ཀྱི་སྤྱད་བཞིན་ཡོད་པ་རིག་གཞུང་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།

སྙན་ངག་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དེ་ཉིད་ཐོག་མར་རྒྱ་གར་དུ་མི་རྣམས་ཆེ་ལོ་ཉི་མའི་དུས་སུ་སྙན་ངག་ལྷ་ར་ཏ་དང་རྒྱ་མ་ལ་ན་ལ་སོགས་པ་རྩམ་པ་ནས་བཟུང་བྱུང་ཡོད་པར་བཤད། (སློབ་ཟུང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་ཀྱི་དོ་མཛུགས། ༡༩༥༤)། དེ་བཞིན་སྙན་ངག་ལེའུ་དང་པའི་འབྲེལ་པ་ (ལོ་མེད།) ནང་བཤད་པ་ལྟར་ན་བོད་དུ་དུས་རབས་༡༩ པའི་མགོ་སྟོད་ཅུང་ལ་སྙན་ངག་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་བ་ནས་བཟུང་དར་བར་བཤད། འོན་ཀྱང་འབྲུག་ཏུ་ནི་པཎ་ཆེན་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་ (༡༩༠༤) གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན་སངས་རྒྱུས་གཉིས་པ་སློབ་དཔོན་པལ་ལྷ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཤིང་འདྲེ་སློབ་གདུག་པ་ཅན་མཐའ་དག་བཏུལ་ནས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པ་ནས་བཟུང་རིམ་པས་ནང་ཆོས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་བའི་སྐབས་སྙན་ངག་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཇི་ལྟར་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་སྙན་ངག་སློབ་སྟོན་པ་དང་སློབ་སྦྱོང་པ་རྣམས་ཀྱིས་ངེས་པར་ཤེས་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་ཁ་གསལ་མ་ཤེས་པའི་དཀའ་ངལ་ལ་བརྟེན་ནས་གནད་དོན་དེ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཁྱུངས་བཙུན་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་ཐོག་རྒྱལ་རབས། ཆོས་འབྱུང་དང་རྣམ་ཐར་ལ་སོགས་པ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རྣམས་དཔེ་ཁྲིག་ཐོག་ནང་དོན་དཔྱད་ཞིབ་བྱས་ཡོད་པ་ཙམ་མ་ཟད་རིམ་སྒྲིག་མེད་པའི་ངེས་ལན་ཐོག་གཤམ་དུ་བཀོད་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཐོག་དཔྱད་ཞིབ་བྱས་ཡོད།

དེ་ཡང་གནད་དོན་དང་པ་སྙན་ངག་འཆད་ཉན་སྤྱད་དར་དང་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱི་སྤེལ་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས། གཉིས་པ་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱི་སྤེལ་གཉིས་པའི་ལོ་རྒྱུས། གསུམ་པ་སྙན་ངག་འཆད་ཉན་བར་དར་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས། བཞི་པ་སྙན་ངག་འཆད་ཉན་ཕྱི་དར་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས། ལྷ་པ་སྙན་ངག་གི་བརྒྱུད་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་བཅས་དོན་ཆུང་ལྷ་ཡིས་སློ་ནས་ཞིབ་འཇུག་གོས་བསྐྱར་དང་གྲུབ་འབྲས་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད་པ་དེ་ཡིས་འབྲུག་པའི་ན་གཞིན་རིག་གཞུང་སློབ་སྦྱོང་པ་དང་སློབ་སྟོན་པ་རྣམས་ལ་འབྲུག་ཏུ་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ཇི་ལྟར་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་

དང་ལྷག་པར་དུ་འབྲུག་ཏུ་སྟན་པའི་འཆད་ཉན་ཇི་ལྟར་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ནམས་ཁ་གསལ་ཤེས་པ་ལ་སྟན་
ཐོག་འབྲུང་བའི་རེ་སྟོན།

རྩོམ་རིག་བསྐྱར་ཞིབ།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་སྟན་པའི་རིག་གནས་བརྩའི་ནང་གསལ་འཆད་ཚོད་གསུམ་ལས་རྩོམ་པ་ལྷན་སྐྱེས་
ཆོག་པའི་རྒྱ་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་པས་བཤད་ཉན་གྱི་སྤེལ་ཁང་ནམས་སུ་སྤྱང་བཙོན་གྱི་ཆོས་གལ་
ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་ལྟར་སྟན་པའི་འཆད་ཉན་གྱི་རིམ་པ་ཡང་རྒྱ་བོད་འབྲུག་གསུམ་དུ་འཕེལ་རིམ་མི་འདྲ་བ་དུ་
མ་བྱུང་ཡོད་པའི་ནང་ནས་འབྲུག་ཏུ་ཇི་ལྟར་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ནམས་གསལ་དུ་དོན་ཚན་གསུ་གྱི་ཐོག་ནས་
དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ཡོད།

རྒྱ་བོད་དུ་སྟན་པའི་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས།

སྟན་པའི་གི་གཞུང་དེ་ཉིད་ཐོག་མར་རྒྱ་གར་དུ་བྱུང་ཡོད་པ་ཙམ་མ་ཟད་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་ཡང་ཐོག་
མར་རྒྱ་གར་དུ་དར་ཡོད་པར་བཤད། དེ་ཡང་སློབ་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་ཀྱི་དོ་ཇེ་ (༡༩༥༤) ཡིས་ རྒྱ་གར་
དུ་མི་ནམས་ཆེ་ཉི་ཁྲི་པའི་དུས་སུ་དང་སྤོང་རྒྱས་པས་སྟན་པའི་རྩ་ར་ཏ་ཞེས་པ་ཞིག་བརྩམས་པ་ནས་བཟུང་
སྟན་པའི་གི་གཞུང་དུ་མ་བྱུང་ཡོད་པ་མ་ཟད་འཆད་ཉན་ཡང་དར་ཡོད་པར་གསུངས། དེ་བཞིན་བོད་དུ་འང་
སྟན་པའི་ལེའུ་དང་པོའི་འབྲེལ་པ་ (ལོ་མེད།) ནང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ན། རབ་བྱུང་༤ པ་ཙམ་དང་དུས་
རབས་༡༣ པའི་མགོ་སྟོད་ལ་ས་སྐྱ་པཎ་ཆེན་མཆོག་གིས་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་བར་འགོ་བརྩམས་པ་ནས་
བཟུང་དར་ཡོད་པར་བཤད། འོན་ཀྱང་སློབ་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་ཀྱི་དོ་ཇེ་ (༡༩༥༤) ལྟར་ན། རབ་བྱུང་༤
པ་དང་དུས་རབས་༡༣ པའི་སྐད་ཙམ་ལ་ཤོང་སྟོན་ལོ་རྒྱ་བཙོན་ཇེ་རྒྱལ་མཆོག་གིས་ཐོག་མར་བསྐྱར། དེ་ནས་
སྟན་པའི་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་ཡོད་པར་བཤད།

འབྲུག་ཏུ་སྟན་པའི་འཆད་ཉན་མ་དར་བའི་སྟོན་གྱི་གནས་སྤངས།

དེ་ཡང་འབྲུག་ཏུ་སྟན་པའི་འཆད་ཉན་མ་དར་བའི་སྟོན་གྱི་གནས་སྤངས་དེ་ཉིད་སྟོན་རབས་གསལ་བའི་མེ་
ལོང་ (༡༩༥༣) ནང་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་ན། འབྲུག་གི་ཡུལ་དུ་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་ནམས་གྱིས་ཞབས་

བཅགས་ཏེ་གསང་སྤྲུགས་གྱི་ཆོས་དར་ཡོད་པར་བཤད། འོན་ཀྱང་དེའི་སྐབས་གསང་སྤྲུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོས་འཁོར་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་ གཞུང་དང་རིག་གནས་སོགས་ལ་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུ་མི་མངོན། ཡང་པདྨ་ཆོ་དབང་ (༡༩༩༤) གིས་བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་ སྤྱི་ལོ་༩༤༡ ལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་སྤྱང་བ་བྱང་། དུས་རབས་༥ པའི་ནང་བུམ་ཐང་དུ་རྒྱལ་པོ་སིན་རྩུ་རྩ་ཇས་མུན་གུ་རུ་གདན་དྲངས་ཏེ་གསང་སྤྲུགས་སྤྱི་འཐུས་རྙིང་མའི་ཆོས་གྱི་བསྟན་པ་དར་བར་འགོ་བཙུགས། དུས་རབས་༡༡ པའི་ནང་མར་པ་བཀའ་བརྒྱུད་དང་། དུས་རབས་༡༢ པའི་ནང་བླ་མ་ལྟ་པའི་བསྟན་པ་དར། དེའི་རྗེས་སུ་འབྲུག་པའི་བསྟན་པ་དར་ཡོད་པ་ཙམ་མ་ཟད་བོད་ནས་བླ་མ་དང་གཏེར་བཏོན་པ་སོགས་དུ་མ་ཞིག་བྱོན་ནས་གདན་ས་བཅགས་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་བཤད།

དེ་བཞིན་དུ་སྐབས་རྗེ་དགེ་འདུན་རིན་ཆེན་ (༢༠༠༤) གིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། སྟོན་པའི་འདས་ལོ་ ༡༧༧༩ ལ་ལྷ་སྤྲུལ་གཙང་མའི་དཔོན་གཡོག་རྣམས་བྱོན་ནས་ལྷ་སྤྲུལ་གཙང་མའི་རིགས་བརྒྱུད་དར། རབ་བྱང་༡ པའི་སྐབས་གཏེར་བཏོན་པ་བོན་པོ་བྲག་ཆལ་པ་མོན་བུམ་ཐང་དུ་བྱོན་ནས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་ལང་གྲགས་པ་དེར་རྒྱགས་ཆེན་གྱི་ཆོས་འཁོར་བསྐྱར་ཏེ་འགོ་དོན་མཛད། རབ་བྱང་༢ པའི་སྐབས་གཏེར་བཏོན་པ་རྒྱ་ཆོས་མེ་འབར་བྱོན་ནས་སྤྱི་འགོ་གཙལ་ཁའི་བྲག་ནས་གཏེར་བཞེས་ནས་འགོ་དོན་རྒྱ་ཆེར་མཛད། རབ་བྱང་༣ པའི་སྐབས་གཏེར་བཏོན་བླ་མ་གྲུམ་པ་དང་ཀུ་ས་སྟན་པ་བྱོན་ནས་འགོ་དོན་མཛད། རབ་བྱང་༤ པའི་སྐབས་དབུ་འོད་ཡེ་ཤེས་འབྲུམ་དང་དེའི་སྟོབ་མ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་ལ་སོགས་པ་ཀ་ཐོག་གི་བླ་སྤྱལ་དུ་མ་བྱོན་ནས་ཀ་ཐོག་གི་བསྟན་པ་བཙུགས་ནས་འགོ་དོན་མཛད། རབ་བྱང་༥ པའི་ནང་གཏེར་བཏོན་གུ་རུ་ཆོ་བརྟན་རྒྱལ་མཚན་དང་ཆོས་གྱི་དབང་ཕུག། འུག་པ་གླིང་པ་བྱོན་ནས་གདན་ས་བཏབ་སྟེ་འགོ་དོན་དཔག་མེད་དུ་མཛད་དེ་བཞིན་རབ་བྱང་༦ པའི་ནང་ཀུན་མཁྱེན་གློང་ཆེན་རབ་འབྲུམས་ཀྱིས་བུམ་ཐང་ཐར་པའི་གླིང་དང་། ཤིང་མཁར་བདེ་ཆེན་གླིང་། ཀུར་སྟོད་ཀུན་བཟང་གླིང་སོགས་གླིང་བརྒྱུད་བཏབ་ནས་དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ་བཙུགས་ཏེ་འགོ་དོན་མཛད་ཡོད་པར་བཤད།

རིག་གནས་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས།

འབྲུག་རྒྱ་རིག་གནས་འཆད་ཉན་གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཡང་གནག་མདོག་ (༡༩༥༤) གིས་གསུངས་པ་
ལྟར་ན། རྩིས་རབས་^༡ པའི་ནང་དུ་ཨོན་པ་སྒྲ་འབྱུང་གནས་བྱོན། དེའི་རྗེས་སུ་ལོ་རྒྱུ་བ་ལྷན་མ་རྩེ་མང་བྱོན་
ཏེ་འབྲུག་པའི་ཡི་གེ་གསར་དུ་བཅུམས་གནང་བ་ནས་བཟུང་སྟེ་སྐྱ་དང་སྟན་ངག་གི་གཞུང་ལ་འཆད་ཉན་ཙམ་
མ་ཟད་གཞུང་དང་རིག་གནས་ལ་མཁས་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡང་དུ་མ་ཞིག་རིམ་པས་བྱུང་ཡོད་པར་བཤད། དེ་
ནས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༠༠ ལ་ཡི་གེའི་བཟོ་དབྱིབས་ལ་འགྱུར་བ་དང་རྩིས་དེ་ནས་འགོ་བཟུང་ཡི་གེའི་རིགས་དང་།
སྐྱ་དང་སྟན་ངག་ལ་མཁས་པ་ཡང་རིམ་པ་བཞིན་བྱུང་སྟེ་སྐྱ་དང་སྟན་ངག་རྣམས་དར་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཡང་
སྐྱ་རིག་པ་སོགས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པའི་སྟེ་ཐོག་མར་སྤྱངས་ཐང་བདེ་ཆེན་གྱི་ཚོང་དེར་སྐྱ་པའི་སློབ་དཔོན་བུམ་
ཐང་ཆོས་རྗེས་ངག་དབང་བསོད་ནམས་ཀྱིས་ཡི་གེའི་རིག་གནས་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ། གཞན་ཡང་སྐྱ་དང་ཅི།
སྟན་ངག་ལ་སོགས་པ་འཆད་ཉན་མཛོད་ཡོད་པར་བཤད།

དེ་མ་ཟད་སྟོན་ལུ་མཁན་པོ་འཇམ་དབྱངས་རྗེ་རྗེ་ (༡༩༤༤) མཆོག་གིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། ཀྱན་མཁུན་
གྲོང་ཆེན་རབ་བྱམས་མཆོག་གིས་བུམ་ཐང་དུ་ཕར་ཚད་སོགས་གནང་ཡོད་པར་གསུངས་པ་དང་། གྲོང་ཆེན་
རབ་འབྱམས་པ་རྗེ་མེད་འོད་ཟེར་ (ལོ་མེད) བའི་ཀྱན་མཁུན་གྱི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བ་ལྟར་ན་རིག་གནས་
ཡི་གེ་སྦྱོར་བ་ནས་བཟུང་ཆོས་སྐོར་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་བུམ་ཐང་དུ་མཛོད་ཡོད་པར་བཤད་པ་དང་། ཐ་གི་རྒྱ་
བུ་རྒྱ་རི་ཀ་ (༡༩༠༤ ཤོག་གྲངས་ ༡༩) ཡིས་ “སྟན་ངག་དང་མཚམས་སྦྱར་ལ་སོགས་པའང་གཞན་ལ་
སློབ་དུ་བཅུག་པ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཞབས་དྲུང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐབས་སུ་རིག་གནས་འཆད་ཉན་
གནང་ཡོད་པར་བཤད་པ་ཙམ་མ་ཟད་པཎ་ཆེན་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་ (༡༩༠༤) ཀྱིས་སྟེ་སྟོན་དགུ་པའི་
སྐབས་སུ་སྐྱ་དང་སྟན་ངག་ཡིག་རིག་སོགས་གནང་ཡོད་པར་གསུངས།

མདོར་ན་རྩིས་རབས་^༡ པ་ནས་བཟུང་གསང་བ་སྤྲུགས་ཀྱི་ཆོས་དར་ཡོད་པ་ཙམ་མ་ཟད་སྐྱེས་ཆེན་དུ་མས་
ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཤིང་གདན་ས་བཅགས་ནས་དམ་པ་ཆོས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱ་ཆེ་རུ་དར་ཡོད་ཀྱང་གཞུང་
དང་རིག་གནས་ལ་འཆད་ཉན་ནི་རྩིས་རབས་^༡ པ་ནས་བཟུང་རྒྱ་ཆེ་རུ་དར་འདུག།

ཞིབ་འཇུག་ཐབས་ལམ།

ཞིབ་འཇོལ་གྱི་དམིགས་དོན་གཙོ་བོ་འབྲུག་རྒྱ་ལྟ་ལྟ་འཆད་ཉན་དར་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་དཔྱད་ཞིབ་
བྱ་རྒྱུ་དམིགས་གཏང་ཡིན་པས་དེའི་ཆེད་དུ་ཁྱེད་ཀྱི་གནས་སྡུད་ལས་ལྟོས་དགོས་པར་བརྟེན་ཞིབ་
འཇོལ་འདི་ནང་ཁྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་བསྟར་ཡོད།

ཞིབ་འཇོལ་གྱི་གནད་དོན་དེ་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཞིག་ཡིན་པས་གནས་སྡུད་དེ་ཡང་
གཙོ་བོ་འདས་པའི་ཆོས་འབྱུང་། རྒྱལ་རབས་དང་རྣམ་ཐར་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ཁྱེད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དཔྱད་
ཞིབ་གྱི་ཐོག་ནས་གནས་ཚུལ་བསྟར་ལེན་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཡིག་ཆའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཐག་བཅད་དང་དེ་
དང་འབྲེལ་ལོ་རྒྱུས་ཏེ་གོ་ཐབས་སུ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་རྣམ་ཐར་འཆད་ཉན་ལ་ཉམས་ཐྱོར་ཡོད་པའི་
མི་དོན་དང་དྲི་བ་དྲིས་ལན་ཐོག་གནས་ཚུལ་བསྟར་ཡོད།

གནས་སྡུད་དཔྱད་དེ་ཡང་གཙོ་བོ་ཡིག་ཆ་དཔྱད་དཔྱད་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་སྟེ་ལྟོས་ལྟོས་གཏུགས་ཡིག་
པར་བརྟེན་ནང་དོན་དང་བརྗོད་དོན་དཔྱད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་སྟོན་པས་ཁྱེད་ཀྱི་ཡིག་
ཆའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འབྱུང་ཁྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་དང་གནད་དོན་འོས་འབབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་འབྱུང་ཁྱེད་ཀྱི་ཐབས་
ལམ་སྟེ་ལྟོས་ལྟོས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་བསྟར་ཡོད་པས་དེའི་ཆེད་དུ་ཡིག་ཆ་དཔྱད་ཀྱི་ཐབས་
ལམ་དང་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་གནས་སྡུད་དཔྱད་བྱས་ཡོད།

དྲི་བ་དྲིས་ལན་ཐོག་བསྟར་ལེན་བྱས་ཡོད་པའི་གནད་དོན་རྣམས་ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་སྟེ་ལྟོས་ལྟོས་
བརྟེན་བརྗོད་དོན་དཔྱད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གྱིས་སྟོན་པས་དཔྱད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཐོག་དཔྱད་བྱས་ཡོད་པ་མ་
ཟད་བརྟེན་ཁྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་དང་འོས་འབབ་བརྟེན་ཞིབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་རྒྱལ་རབས། ཆོས་འབྱུང་། རྣམ་ཐར་སོགས་དང་
མཚན་ཐོག་ཞིབ་དཔྱད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་བསྟར་ཡོད།

ཞིབ་འཆོལ་གྲོས་བསྟར།

སྟན་ངག་ཐོག་མར་རྒྱ་གར་དུ་དར་ཚུལ།

རྒྱ་གར་དུ་སྤྱིར་བཏང་སྟན་ངག་དུ་མ་ཞིག་དར་ཡོད་པའི་ནང་ནས་སྟན་ངག་ཐོག་མ་ནི་མི་རྒྱལ་ས་ཆེ་ཉི་ཁྲི་པའི་
དུས་སུ་ངང་སྤྱོད་རྒྱུ་པས་སྟན་ངག་རྒྱ་ར་ཏ་ཞེས་པ་ཞིག་བརྒྱུ་མས། གཉིས་པ་ནི་ངང་སྤྱོད་མེ་བཞིན་འཇུག་
གི་བྱ་མོས་སྟན་ངག་སྒྲིམ་པའི་ཆོས་ཟེར་བ་ཞིག་བརྒྱུ་མས་འདུག། དེ་བཞིན་དུ་སྟན་ངག་གསུམ་པ་ནི་ངང་
སྤྱོད་གོག་ཁར་བས་སྟན་ངག་རྒྱ་མ་ཡ་ན་ཞེས་པ་ཞིག་བརྒྱུ་མས། བཞི་པ་ནི་མཁུ་ཏ་ཏ་པས་མཛད་པའི་སྟན་ངག་
གི་བསྟན་བཅོས་དེ་ནང་གོང་དུ་བཤད་པ་བཞིན་ཕྱི་པའི་ལྷ་སྤྱོད་དང་རིག་བྱེད། ལྷ་བ་འཇུག་གི་འཇུག་པ་བརྒྱ་
ལ་སོགས་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་གཞུང་ཤོ་ལོ་ཀ་འབྱུང་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པར་གསུངས། (སློབ་བཟང་དཔལ་ལྷན་
ཆོས་ཀྱི་རྩི་རྩེ། ༡༩༥༤)།

དེ་ལྟར་བཤད་པ་དེ་དག་རྒྱལ་ས་ཆེ་ལོ་ཉི་ཁྲི་པའི་དུས་སུ་ཡིན་པ་ཙམ་མ་ཟད་འཛམ་བུ་གླིང་དུ་སྟན་ངག་གི་
གཞུང་ཡང་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་པར་བཤད་ཀྱང་ངང་སྤྱོད་རྒྱུ་པ་དེ་ཆེ་ལོ་ཉི་ཁྲི་པའི་དུས་སུ་བྱུང་བ་ཡིན་མིན་དང་
དེའི་སྟོན་རྒྱ་གར་དུ་སྟན་ངག་གི་གཞུང་ཡོད་མེད་ནི་དཔྱད་པའི་གཞི་རུ་སྤྱད། འོན་ཀྱང་དེ་དག་གིས་མཛད་
པའི་སྟན་ངག་གི་གཞུང་ལ་ཕྱི་པས་མ་གཏོགས་ནང་པས་སྤྱོད་བརྩོན་བྱས་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་མི་སྤྱད། བསམ་
གཏན་ (ལོ་མེད)། སྤྱི་ཕྱི་ནང་མཐུན་མོང་གི་གཞུང་ནི་སློབ་དཔོན་རྒྱ་མ་ཤམ་སོགས་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྟན་
ངག་གི་བསྟན་བཅོས་རྒྱལ་ས་ཀྱི་སྤྱིང་པོ་བརྒྱད་དུ་འདྲིལ་ནས་ལེའུ་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་སྟན་ངག་མེ་ལོང་མ་
འདི་སློབ་དཔོན་དབྱུག་པ་ཙན་གྱིས་བརྒྱུ་མས་པར་བཤད་པ་དང་འབྲེལ་བོད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ (ལོ་
མེད)། སྟན་ངག་མེ་ལོང་མ་དེ་སློབ་དཔོན་དབྱུག་པ་ཙན་གྱིས་དུས་རབས་ ༡ པ་ལ་བརྒྱུ་མས་ཡོད་པར་
བཤད། འོན་ཀྱང་ སློབ་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་ཀྱི་རྩི་རྩེ་ (༡༩༥༤) ལྟར་ན། སློབ་དཔོན་དཀྱི། རབ་བྱུང་ ༣
པ་སྤྱད་ཙམ་དང་། དུས་རབས་ ༡༡ པའི་སྤྱད་ཙམ་ལ་བྱོན་ནས་སྟན་ངག་མེ་ལོང་མ་བརྒྱུ་མས་ཡོད་པར་
གསུངས། དེ་ལ་ཕྱི་ནང་གི་མཁས་པ་ཀུན་གྱིས་ཐོས་བསམ་མཛད་དེ་རྒྱ་གར་དུ་སྟན་ངག་མེ་ལོང་མའི་འཆད་
ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་བར་གྲགས་པས་དུས་ཆོག་ལ་མ་མཐུན་པར་སྤྱད།

གཉིས་པ་བོད་དུ་དར་ཚུལ།

དུང་དཀར་སློབ་བཟང་ཕྱིན་ལས་ (ལོ་མེད།) དང་བསམ་གཏན་ (ལོ་མེད།) གཉིས་གྱིས་བཤད་པ་ལྟར་ན། ས་སྐྱ་པའ་ཆེན་མཆོག་གིས་སྟན་པལ་མེ་ལོང་མའི་གཞུང་ཐོག་མར་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བར་འགོ་བཙུམས་ ཡོད་ནའང་། གལ་ཆེ་བའི་རིགས་རྣམས་མ་གཏོགས་གཞུང་ཆ་ཆང་ནི་ཤོང་སྟོན་ལོ་རྒྱུ་བ་དོན་རྒྱལ་མཆོག་ གྱིས་བསྒྱུར་བར་བཤད། ཡིན་ན་ཡང་ས་སྐྱ་པའ་ཆེན་གྱིས་སྟན་པལ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནི་ ས་པའ་གྱི་རྣམ་ཐར་ནང་དུ་ཡང་མི་གསལ།

སློབ་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་ཀྱི་དོན་རྒྱལ་ (༡༩༥༤) བཤད་པ་ལྟར་ན། ཤོང་སྟོན་ལོ་རྒྱུ་བ་དོན་རྒྱལ་མཆོག་ གྱིས་སྟན་པལ་གི་གཞུང་ཐོག་མར་སྐད་དུ་བསྒྱུར། དེའི་རྗེས་སུ་དཔལ་ལོ་རྒྱུ་བ་སློབ་གྲྭ་བསྟན་པས་འགྱུར་ བཅོས་མཛད། ལྷ་ལུ་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོས་དག་བཅོས་མཆོག་མཛད། དེའི་རྗེས་སུ་སྤེལ་བ་རིན་སྲུངས་ པས་སྟན་པལ་མེ་ལོང་མའི་འགྲེལ་བ་“འཇིགས་མེད་སེལ་འཇོའི་ང་རོ་” བཙུམས་པར་བཤད།

བསམ་གཏན་གྱིས་བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་ དུས་རབས་༡༣ པའི་སྤྱད་ཙམ་ལ་ཤོང་སྟོན་ལོ་རྒྱུ་བ་དོན་རྒྱལ་ མཆོག་མཆོག་གིས་གཞུང་ཡོངས་རྫོགས་བསྒྱུར་བར་མཛད་དང་། དུས་རབས་༡༤ པའི་མགོ་སྟོད་ཙམ་ལ་ དཔལ་ལོ་རྒྱུ་བ་སློབ་གྲྭ་བསྟན་པས་མེ་ལོང་མའི་འགྲེལ་བ་ཆོགས་གསུམ་གསལ་བ་ཞེས་པ་དེ་མཛད་པ་ནས་ བཟུང་བོད་སྟན་པལ་གི་འཆད་ཉན་རྒྱ་ཆེར་བྱུང་བར་བཤད་ཀྱང་། “ཆོགས་གསུམ་གསལ་བ་” ཞེས་པ་དེ་ སྟན་པལ་མེ་ལོང་མའི་འགྲེལ་བ་མིན་པར་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ཡིན་པར་ནི་ཆོགས་གསུམ་གསལ་བའི་ གཞུང་གཟིགས་ན་མཁྱེན། སློབ་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་ཀྱི་དོན་རྒྱལ་རབ་བྱུང་༤ པ་དང་དུས་རབས་༡༥ པའི་ སྤྱད་ཙམ་ལ་ཤོང་སྟོན་ལོ་རྒྱུ་བ་དོན་རྒྱལ་མཆོག་གྱིས་ཐོག་མར་བསྒྱུར་ (༡༩༥༤ ཤོག་གྲངས་༡༣)། དཔལ་ ལོ་རྒྱུ་བས་འགྱུར་བཅོས་མཛད་པར་གསུངས་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་འགྲེལ་བ་མཛད་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་མེད།

གསུམ་པ་འབྲུག་ཏུ་ཇི་སྟར་དར་ཚུལ།

སྟན་ངག་འཆད་ཉན་དང་བཤད་སྐྱབ་ཀྱི་སྡེ་ཐོག་མར་དར་ཚུལ།

སྤྱིར་བཏང་འབྲུག་ཡུལ་དུ་དར་ཡོད་པའི་ནང་པའི་ཆོས་རྒྱུན་ནི་གངས་ལྗོངས་བོད་ནས་རིམ་པར་དར་ཡོད་པ་
ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར་ སྟན་ངག་གི་འཆད་ཉན་ཡང་དེ་ནས་མར་དར་ཡོད་པ་མཚོན་བྱུང། དེ་ཡང་
འབྲུག་ཏུ་ཐོག་མར་སྤོང་བཅན་གམ་པོས་མཐའ་འདུལ་ཡང་འདུལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་ནས་ཆོས་ཀྱི་
སྤང་བ་དབུ་བཙུགས་ རྩ་ས་རབས་^༡ པར་ལོ་རྒྱུད་སངས་རྒྱལ་གཉིས་པ་འབྲུག་ཏུ་ཕྱོད་ནས་སྤྲས་གནས་སུ་
ཕྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་ནས་གསང་སྤྲགས་ཀྱི་ཆོས་འཁོར་འགོ་བཙུགས་ དེའི་རྗེས་སུ་རབ་བྱུང་^༡ པ་རྩ་ས་རབས་
༡༠ པའི་ནང་གཏེར་བཏོན་བོན་པོ་བྲག་ཆལ་པ་ཕྱོད་ནས་རྗེ་གསལ་ཆེན་གྱི་ཆོས་གསུངས་པ་ནས་བཟུང་
རབ་བྱུང་^༡ པ་རྩ་ས་རབས་^༡ པ་རྩ་ས་རབས་^༡ པ་རྩ་ས་རབས་^༡ པ་རྩ་ས་རབས་^༡ པ་རྩ་ས་རབས་^༡ པ་རྩ་ས་རབས་^༡ པ་རྩ་ས་རབས་^༡ པ་
ནས་འགོ་དོན་བསྐྱངས་པར་བཤད (སྐུབས་རྗེ་དགེ་འདུན་རིན་ཆེན། ༡༠༠༤)། འོན་ཀྱང་དེའི་རྩ་ས་སུ་
བཤད་སྐྱབ་ཀྱི་སྡེ་དང་འཆད་ཉན་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་སོགས་མི་མཛོན།

ཆོས་འབྱུང་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དང་བསྟན་ན་འཆད་ཉན་དང་བཤད་སྐྱབ་ཀྱི་སྡེ་ནི་ཐོག་མར་རྩ་ས་རབས་
༡༣ པ་རབ་བྱུང་^༤ པའི་ནང་དབུ་བཙུགས་པར་གྲགས། དེ་ཡང་རྩ་ས་རབས་^༡ པ་དང་རབ་བྱུང་^༤ པའི་
ནང་དུ་ཀུན་མཁུན་གྲོང་ཆེན་རབ་འབྱམས་མོན་བུམ་ཐང་ཐར་པ་གླིང་དུ་ཕྱོད་ནས་གདན་ས་བཅགས་ནས་
དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་བཙུགས་ནས་རིམ་པར་འཆད་ཉན་གྱི་འགོ་དོན་རྒྱ་ཆེར་མཛོད (སྐུབས་རྗེ་དགེ་འདུན་རིན་
ཆེན། ༡༠༠༤)། དེ་བཞིན་དུ་ཀུན་མཁུན་ཆོག་གསུམ་གྱིས་བུམ་ཐང་ནས་སྤྱོད་པར་དུ་འགོ་དོན་མཛོད་ཡོད་པའི་
ལོ་རྒྱུས་དང་དེའི་རྗེས་འཇུག་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱང་བཤད་པ་དང་སྐྱབ་པ་སོགས་ལ་ཐོག་པ་མེད་པའི་སློབ་མ་དུ་
མ་ཕྱོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། བུམ་ཐང་ཐར་པ་གླིང་དུ་བཤད་སྐྱབ་ཀྱི་སྡེ་བཙུགས་ཡོད་པར་བཤད (༡༠༡༥
ཤོག་གྲངས་^༡༤)། དེ་མ་ཟད་སློབ་ཤུལ་མཁན་པོ་འཇམ་དབྱངས་རྩོད་རྗེས་ཀྱང་ “སྟན་དབུན་པར་གཤེགས་
ནས་མི་རིང་བའི་རྩ་ས་ཡན་ཆད་དུ་པར་ཆད་སོགས་གཞུང་ཆེ་བ་འགའ་ཡང་སློབ་གསལ་ཅི་རིགས་པར་
གསུངས་ཤིང་།” ཞེས་དང་ “སོ་སོའི་སློབ་དང་མཚམས་པའི་མདོ་སྤྲུགས་ཀྱི་གཞུང་བཤད། དབང་ཁྱིད་
སོགས་ཆོས་སློབ་མེད་པ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་གསུངས་ཤིང་།” ཟེར་གསུངས (༡༩༩༤ ཤོག་གྲངས་ ^༡༩)།

དེ་བཞིན་དུ་ གྲོང་ཆེན་རྣམས་ཐར་དུ་ཡང་བུམ་ཐང་དུ་མཐུན་མི་གསང་སྤྲུགས་ཆོག་པ་ཆེན་པོ་དང་མཐུན་མོངས་རིག་གནས་ཡི་གེ་སྦྱར་བ་ནས་བཟུང་ཆོས་སྒྲིབ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་མཛད་ཡོད་པར་བཤད་ (ལོ་མེད)། གནད་དོན་དེ་རྣམས་ལ་དཔྱད་ན་ འབྲུག་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་བསྟན་པ་དུས་རབས་^༢པའི་སྐབས་ལུ་བྱུང་ནའང་བཤད་སྟབས་ཀྱི་སྡེ་དང་སྟན་པ་ལ་འཆད་ཉན་ནི་ཐོག་མར་རབ་བྱུང་^༤ པ། དུས་རབས་^{༡༣} པའི་ནང་ཀུན་མཁུན་གྲོང་ཆེན་པ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཡོད་པར་མཆོད་བྱེད། ཁ་རྒྱུན་དུ་ཡང་བུམ་ཐང་མཐར་པ་སྒྲིབ་དུ་སྐལ་ལྷན་གྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་སྒྲིབ་བྱེད་ཀྱི་དབང་དང་གོལ་བྱེད་ཀྱི་ཁྲིད། རྒྱུ་རྟེན་གྱི་ལུང་གསུམ་གནང་སྟེ་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཆོས་འཁོར་བསྐྱར་བ་ཙམ་མ་ཟད་གཞུང་དང་རིག་གནས་ལ་འཆད་ཉན་གྱི་སྡེ་བཙུགས་ཏེ་འགོ་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་པར་བཤད།

བཤད་སྟབས་ཀྱི་སྡེ་གཉིས་པའི་ལོ་རྒྱུས།

ཀུན་མཁུན་གྲོང་ཆེན་རབ་འབྱམས་ཀྱི་རྒྱུ་ལུ་འདྲིའི་ས་སྐྱའི་མཁས་པ་རྣམས་ཕྱོད་ནས་དགོན་པ་དང་གདན་ས་བཏབ་ནས་བཞུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡང་ཡོད་དེ། སྐབས་རྒྱུ་དགེ་འདུན་རིན་ཆེན་གྱིས། རབ་བྱུང་^༢ པ་དང་དུས་རབས་^{༡༤} པའི་ནང་ས་སྐྱའི་ངོར་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོའི་སློབ་བརྒྱུད་རྣམས་རིམ་པར་ཕྱོད་པའི་ནང་ནས་མཁས་བློ་ཀུན་དགའ་རྒྱ་མཚོ་ཕྱོད་ནས་སྤྱི་ལོ་གདན་ས་ལོགས་སུ་བཅགས་ཏེ་བཤད་བྱ་བཙུགས་ནས་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་རྒྱས་སུ་མཛད་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ས་སྐྱའི་མཁས་པ་དགེ་བཤེས་དུ་མ་ཞིག་བྱུང་བས་དགེ་བཤེས་མཁས་པའི་འབྱུང་ཁུངས་ལྟ་བུ་ཞིག་དུ་གྱུར་བར་གསུངས་(༢༠༠༤)། འོན་ཀྱང་ཀུན་དགའ་རྒྱ་མཚོ་རང་གི་རྣམ་ཐར་དང་རྟོགས་བཞིན་ནང་དུ་སྤྱི་ལོ་གདན་ས་བཅགས་ནས་བཞུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་མཆོད་ཡོངས་གྲགས་ “སྤྱི་ལོ་གདན་ས་” གྲགས་ཡོད་པར་བཤད་ཀྱང་གནས་དེར་གཞུང་དང་རིག་གནས་སོགས་འཆད་ཉན་གནང་ནས་དགེ་བཤེས་མཁས་པ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མེད་(རག་དབང་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། ༡༩༢༥ དང་ཀུན་དགའ་རྒྱ་མཚོའི་རྟོགས་བཞིན། ༡༩༢༥)།

སྤྱིར་བཏང་དག་རྒྱུ་དུ་གྲགས་སོལ་ཡོད་པ་ལྟར་ན་ “སྤྱི་ལོ་གདན་ས་མ་བསྟར། སྤྱི་ཞིང་པ་དང་དུང་མ་བསྟར། མདའ་ལྟོང་པ་དང་འཆམ་མ་བསྟར།” ཟེར་གྲགས་སོལ་ཡོད་པ་ལ་ལྟོས་ན་བཤད་བྱ་བཙུགས་ཏེ་

སྟན་ངག་སོགས་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་སྤང་ཡང་། དད་པའི་ས་བོན། སྒྲིགས་བཅ་གཉིས་པ། དེ་ནང་བཀོད་པ་ལྟར་ན་ཐིམ་ཕྱག་གི་མངའ་ཁོངས་སུ་དགོན་པ་བཞི་ཡོད་པ་ལས། དེ་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལའང་གཞན་དང་མ་འདྲ་བའི་བྱ་ཆོས་རེ་རེ་ཡོད་པར་བཤད་པའི་ནང་ནས་སྤྲོད་པ་དང་ཆོས་མ་བསྟར་ཟེར་བའི་སྐབས་སྤྲོད་པ་ལ་ཆོས་གྲོག་པའི་བྱ་ཆོས་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིན་པར་བཤད་ (ལོ་མེད། ཤོག་གྲངས་ ༡༤༣)།

སྟན་ངག་འཆད་ཉན་བར་དར་གྱི་ལོ་རྒྱུས།

དེ་བཞིན་སྟན་ངག་འཆད་ཉན་གཉིས་པ་ནི་རབ་འབྱུང་༡༡ པ་དང་དུས་རབས་༡༤ པ་ཙམ་ལ་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱི་རིངས་སུ་དར་བར་བཤད། དེ་ཡང་ཨ་གི་རྩ་བུ་རི་ཀས་བཅུམས་པའི་ཞབས་བྱུང་ནམ་ཐར་ནང་ “སྟན་ངག་དང་མཚམས་སྦྱར་ལ་སོགས་པའང་གཞན་ལ་སློབ་ཏུ་བཅུག་པ་ཡིན།” (༢༠༠༤ ཤོག་གྲངས་ ༡༩) ཞེས་གསུངས་པ་ལ་སྟོན་ན་སྟན་ངག་གི་འཆད་ཉན་གཉིས་པ་ནི་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆའི་སྐབས་གནང་འདུག་པ་གསལ་བར་ཤེས་བྱུང་པ་ཙམ་མ་ཟད་ མཁན་པོ་ཉི་མ་ཤར་གྱི་བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་ཞབས་བྱུང་རང་གིས་བཀའ་གནང་བ་བཞིན་སྟེ་སྤྱི་བཞི་པ་རྒྱལ་སྤྱོད་བསྟན་འཛིན་རབ་རྒྱས་དང་ཆོས་རྒྱུ་ལ་སྟོན་པ་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱང་ཐང་གྲ་ཆང་དུ་བཅུགས་གནང་བ་ཡིན་པར་གསུངས་ (སྤྱི་ཆོས་ ༡༢/༡༢/༢༠༡༠། རྒྱལ་ཡོངས་གྲོས་བསྟུན་ཞལ་འཛོམས་ཐེངས་གཉིས་པའི་སྐབས།) དེ་མ་ཟད་པཌ་ཆེན་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་ (༢༠༠༤) གྱིས་ཀྱང་ཆོས་རྒྱུ་ལ་སྟོན་པ་མཆོག་གིས་བཟོ་བྲལ་དང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བཤད་བྲལ་འཇུགས་ཡོད་པར་གསུངས། དེ་ལ་སློབ་དཔོན་གནག་མདོག་གིས། བུམ་ཐང་ཆོས་རྒྱུ་ལ་སྟོན་པ་མཆོག་གིས་ཡིག་རིགས་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་སྤྱི་དང་སྟན་ངག་འཆད་ཉན་མཛད་པ་ནས་བཟུང་སྟན་ངག་དང་སྤྱི་རིག་པ་སོགས་པ་ལ་མཁས་པའི་གང་བཤད་ནམས་རིམ་པས་འབྱུང་བར་བཤད་པ་དེ་འབྱུག་ཏུ་སྟན་ངག་གི་གཞུང་ལ་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་ཐོག་མར་དར་བཤད་ (༡༩༤༤) ཀྱང་ དྲག་ཤོས་སངས་རྒྱས་དོ་རྒྱུ་མཛད་པའི་སྟེ་ཁྲི་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ སྟེ་སྤྱི་ཁྲི་རབས་དུག་པ་དག་དབང་ཆེ་རིང་གིས་སྤྱི་དང་སྟན་ངག་སོགས་ལ་མཁས་པར་སྤྱང་ཡོད་པར་བཤད་པས་མི་འཐད་པར་སྤང་(དྲག་ཤོས་སངས་རྒྱས་དོ་རྒྱུ་ ༢༠༡༢)།

སྟན་པ་ལ་འཆད་ཉན་གྱི་དར་གྱི་ཡོ་རྒྱུ།

སྟན་པ་གི་འཆད་ཉན་གྱི་རིམ་པ་གསུམ་པ་ནི་ སྡེ་སྡིད་དགུ་པ་ལག་དབང་རྒྱ་མཚོ་སྐབས་སུ་བྱུང་། དེ་ཡང་ པཌ་ཆེན་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་ སྡེ་སྡིད་དགུ་པ་ལག་དབང་རྒྱ་མཚོ་དེ་ཉིད་པོད་གྱི་ བྲ་མ་ཙན་བ་པ་དེ་ཡིས་ཕྱིས་སུ་སྡེ་སྡིད་རྩ་དབང་བསྐྱུར་བའི་མ་འོང་ལུང་བསྟན་གནང་བ་ལྟར་ཞབས་བྱུང་ གསུང་སྤུལ་གྱི་ཡོངས་འཛིན་མཛད་པ་ནས་བཟུང་རྒྱུ་ཡུན་རིང་པོའི་རྗེས་སུ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ རབ་འབྱུང་ ༡༩ པ་དང་རྒྱུས་རབས་ ༡༩ པའི་གནམ་ལོ་ལྷགས་གྱི་ལ་སྡེ་སྡིད་གྱི་གོ་གནས་བཞེས། དེ་ནས་བཟུང་དགོ་འདུན་ གྱི་སྡེ་ཆོས་ཁྲིམས་དང་ཆོ་ག་ལྷག་ལན་མཐའ་དག་གཙང་བཟོ་གནང་ཡོད་པ་མ་ཟད་སྤྱང་ཐང་གྲ་ཆང་དུ་ འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་རྒྱས་སུ་མཛད་ཡོད་པའི་ནང་ནས་སྤྱང་དང་སྟན་པ་གི་སོགས་འཆད་ཉན་གྱི་ བསྟན་པ་དར་རྒྱས་སུ་བཏང་ཡོད་པར་གསུངས། (༢༠༠༥ ཤོག་གྲངས་ ༢༢༠)། དེའི་སྟོན་དུ་སྡེ་སྡིད་དགུ་ པ་དགོ་བཤེས་ལག་དབང་རྒྱ་མཚོ་དང་བུམ་ཐང་ཆོས་རྗེ་ལག་དབང་བསོད་ནམས་གཉིས་གྱིས་ཀྱང་དུང་ཡིག་ རྟ་མགྱིན་ཆེ་དབང་ནས་སྟན་པ་དང་བྲ་མ་ཙན་པ་ནས་སྟན་པ་དང་སྤྱ་རིག་པ་སྟོབ་སྟོབ་མཐར་ཕྱིན་པར་ མཛད། དེ་གཉིས་གྱི་སྟོབ་མས་འབྲུག་རྒྱ་མ་ཟད་པོད་དབུས་གཙང་དུ་འང་སྤྱ་རིག་པ་སྟོབ་སྟོན་གནང་ཡོད་ པར་གསུངས། (པཌ་ཆེན་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་ ༢༠༠༥)། དེ་བས་ན་སྟོབ་དཔོན་གནས་མདོག་ (༡༩༥༤) གིས། ཡིག་རིག་དང་སྟན་པ་གི་སོགས་གྱི་འཆད་ཉན་དར་བར་གསུངས་པ་དེ་ནི་སྟན་པ་ལ་འཆད་ཉན་དར་ ཚུལ་གསུམ་པ་ཡིན། དེའི་སྐབས་འཆད་གནང་མཁན་དེ་ཡང་སྟོབ་མ་བུམ་ཐང་ཆོས་རྗེ་ལག་དབང་བསོད་ ནམས་སྟོབ་དཔོན་དུ་བསྐྱོས་ནས་དེ་ཉིད་གྱིས་ཡིག་རིག་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་སྤྱང་དང་སྟན་པ་གི་འཆད་ཉན་ མཛད་པ་ནས་བཟུང་རང་བཅག་གི་འབྲུག་ཡུལ་དུ་སྟན་པ་གི་སོགས་ལ་མཁས་པ་འབྲུག་པ་ལོ་རྒྱུ་བའམ་ལག་ དབང་དཔལ་བཟང་། སྟོབ་དཔོན་གངས་ཙན། དགོ་བཤེས་བསྟན་པ་རིན་ཆེན་ལ་སོགས་པ་རིམ་པ་བཞིན་ བྱུང་བར་བཤད་པ་མ་ཟད་ སྤྱ་པའི་སྟོབ་དཔོན་ཡང་རིམ་པར་བྱུང་བ་མ་ཟད་སྤྱང་ཐང་བདེ་ཆེན་གྱི་གྲ་ཆང་དེ་ ཉིད་འབྲུག་གི་ཡི་གེ་ལ་སོགས་པ་རིག་གནས་གྱི་བྱུང་ཁུངས་ལྟ་བུར་གྱུར་བར་བཤད།

སྙན་ངག་གི་བརྒྱུད་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས།

འབྲུག་ཏུ་སྙན་ངག་འཆད་ཉན་རིམ་པ་གསུམ་ཏུ་བྱུང་ཡོད་པའི་ནང་ནས་དང་པ་འབྲུག་ཏུ་བཤད་སྐྱབ་ཀྱི་སྡེ་བཙུགས་ཏེ་གཞུང་དང་རིག་གནས་འཆད་ཉན་ཐོག་མ་གནང་མཁན་ཀྱན་མཁུ་གློང་རབ་བུམས་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐད་གཉིས་སྤྱི་བའི་མཁས་མཆོག་ས་སྤྱི་མཁས་དབང་དཔང་ལོ་རྒྱུ་བསྐྱོ་གྲོས་བརྟན་པའི་བྱུང་ནས་སྙན་ངག་མེ་ལོང་མ་གསན་ཡོད་པར་བཤད། (དྲི་མེད་འོད་ཟེར་གྱི་རྣམ་ཐར་སྤྱི་བསྐྱུས། (༢༠༡༧)། དེ་ལ་དཔྱད་ན་འབྲུག་ཏུ་དར་ཡོད་པའི་སྙན་ངག་འཆད་ཉན་གྱི་བརྒྱུད་པ་ནི་ས་སྤྱི་ནས་ཡིན་པར་མཛོན།

དེ་བཞིན་སྙན་ངག་འཆད་གཉིས་པའི་བརྒྱུད་པ་ལ་གསལ་མེད་ན་ཡང་བརྒྱུད་པ་གསུམ་པ་དེ་ཡང་ས་སྤྱི་ནས་ཡིན་པར་སྒྲུབ་སྟེ། དེ་ཡང་པཎ་ཆེན་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་ (༢༠༠༤ ཤོག་གྲངས་ ༢༢༠) གྱིས། བོད་ནས་སྤྱི་དང་སྙན་ངག་ལ་མཁས་པའི་སློབ་དཔོན་གྲྭ་མ་ཙན་བ་ཟེར་བ་འབྲུག་ཡུལ་ཏུ་གདན་འདྲན་ཞུ་ནས་སྤྱི་དང་སྙན་ངག་གི་འཆད་ཉན་མཛད། རྒྱུ་དེའི་ཆེ་བྱུང་ཡིག་རྩ་མགིན་དབང་རྒྱལ་གྱིས་ཀྱང་སྡེ་སྤྱིད་དགུ་པ་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་རྒྱ་མཚོ་དང་བུམ་ཐང་ཆོས་རྒྱུ་དང་བསོད་ནམས་གཉིས་ལ་སྙན་ངག་གི་སློབ་སློན་གནང་ཡོད་པར་གསུངས། དེས་ན་འབྲུག་ཡུལ་ཏུ་སྙན་ངག་གི་འཆད་ཉན་དེ་ཉིད་བོད་ནས་དར་བ་དང་། བོད་ཀྱི་ནང་ནས་ཀྱང་བོད་ས་སྤྱི་ནས་དར་བ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་མཛུ་རྒྱུ་དགེ་དཔུན་རིན་ཆེན་ (༢༠༠༤) དང་པཎ་ཆེན་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་ (༢༠༠༤) གྱིས་དཔལ་ལྷན་ས་སྤྱི་དང་ཆོས་རྒྱུ་ལ་གཉིས་སྤྱི་ནས་མཛོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཡིག་རྩ་མགིན་དབང་རྒྱལ་དེ་ཉིད་གཙང་མཁན་ཆེན་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་མཚོ་ནས་རིག་པའི་གནས་ལྷ་སོགས་ལ་སྤྱི་ཡོད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཁྱབ་འབྲས།

སྙན་ངག་འཆད་ཉན་རྒྱུ་གར་ཏུ་དར་ཚུལ།

རྒྱུ་གར་ཏུ་སྙན་ངག་གི་འབྱུང་ཁུངས་ལྟར་ན་མི་རྣམས་ཆེ་ཉི་ཁྱི་པའི་རྒྱུ་སྤྱི་དང་རིག་བྱེད། ཁྱབ་འབྲུག་གི་འབྲུག་པ་བཙུ་ལ་སོགས་པ་གཙོ་བོར་སློན་པའི་སྙན་ངག་གི་གཞུང་རྒྱ་ར་ཏ། སྙན་ངག་སློམ་པའི་ཆོས་དང་སྙན་ངག་རྒྱ་མ་ཡ་ན་ལ་སོགས་པ་དར་བར་བཤད། (སློ་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་ཀྱི་དོ་རྒྱུ་ ༡༩༥༤)། དེ་ལྟར་ཡོད་པའི་སྙན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་བོ་བཙུད་ཏུ་འབྲེལ་ནས་ལེའུ་གསུམ་གྱི་

བདག་ཉིད་སྟན་པ་མེ་ལོང་མ་འདི་སློབ་དཔོན་དབྱུག་པ་ཅན་གྱིས་བཅུམས་པ་ནས་བཟུང་སྟན་པ་མེ་ལོང་གི་གཞུང་དེ་ལ་ཕྱི་ནང་གི་མཁས་པ་ཀུན་གྱིས་ཐོས་བསམ་མཛད་དེ་རྒྱ་གར་དུ་སྟན་པ་མེ་ལོང་མའི་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་བར་བཤད།

སྟན་པ་འཆད་ཉན་བོད་དུ་དར་ཚུལ།

དེ་བཞིན་བོད་དུ་སྟན་པ་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཡང་དུང་དཀར་སློབ་བཟང་ཕྱིན་ལས་ (ལོ་མེད།) དང་བསམ་གཏན། (ལོ་མེད།) གཉིས་ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་ན། སྟན་པ་མེ་ལོང་གི་གཞུང་དེ་ཐོག་མར་ས་སྐྱ་པཎ་ཆེན་མཆོག་གིས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བར་འགོ་བཅུམས་ཡོད་པར་བཤད། ཡིན་ན་ཡང་སློབ་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་ཀྱི་དྲེ་རྩེ་ (༡༩༥༤) ཡིས་ཤོད་སྟོན་ལོ་རྒྱུ་བ་དྲེ་རྩེ་རྒྱལ་མཆོག་གིས་སྟན་པ་གི་གཞུང་ཐོག་མར་སྐད་དུ་བསྒྱུར། དེའི་རྩེ་སུ་དཔང་ལོ་རྒྱུ་བ་སློབ་ཐོས་བསྟན་པས་འགྱུར་བཅོས་མཛད། ཞུ་ལུ་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆོས་སློང་བཟང་པོས་དག་བཅོས་མཆོག་མཛད། དེའི་རྩེ་སུ་སྟེ་བ་རིན་སྲུངས་པས་སྟན་པ་མེ་ལོང་མའི་འགྲེལ་པ་ “འཇིགས་མེད་སེལ་འཇིགས་པོ་” བཅུམས་པར་བཤད།

སྟན་པ་འཆད་ཉན་འབྱུག་དུ་དར་ཚུལ།

བོད་ནས་རིམ་པ་བཞིན་འབྱུག་དུ་སྟན་པ་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་བའི་སྐབས་དེ་ལ་དར་ཚུལ་རིམ་པ་གསུམ་དུ་བྱུང་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་དང་པ་ནི་བུམ་ཐང་མཐར་པ་སླིང་དུ་ཀུན་མཁྱེན་སློང་ཆེན་རབ་བྱམས་མཆོག་གིས་རབ་འབྱུང་༤ པ་དང་དུས་རབས་༡༣ པའི་སྐབས་བུམ་ཐང་མཐར་པ་སླིང་དུ་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱི་སྟེ་བཙུགས་ཏེ་མཐུན་མིང་གསང་བ་སྒྲགས་ཀྱི་ཆོས་དང་མཐུན་མིངས་མདོ་གཞུང་པར་ཕྱིན་དང་ཆོད་མ། རིག་གནས་ཡི་གེ་སྒྱུར་བ་ནས་བཟུང་ཆོས་སྐྱོར་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་མཛད་པའི་སྐབས་གནང་།

གཉིས་པ་ནི། རབ་འབྱུང་༤ པ་དང་དུས་རབས་༡༤ པའི་སྐབས་ཞབས་དྲུང་པ་དབང་རྣམ་རྒྱལ་མཆོག་གིས་བཀའ་ལྟར་རྒྱལ་སྐུན་བསྟན་འཛིན་རབ་རྒྱས་དང་ཆོས་རྩེ་ལ་སྟོན་པ་གཉིས་ཀྱིས་སྲུངས་ཐང་གྲུ་ཆང་དུ་རབ་འབྱུང་༡༥ པ་དང་དུས་རབས་༡༦ པ་ནང་གཙུགས། གསུམ་པ་ནི། སྟེ་སྟོན་དགུ་པ་དགེ་བཤེས་པ་དབང་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གིས་གཞི་གཙུགས་གནང་འདུག། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་གནག་མདོག་ (༡༩༥༤

ཤོག་གྲངས་ ༢༩༡) གིས། དེ་ཕྱིན་ལོ་ ༡༩༠༠ ནང་དུ་བྱམ་ཐང་ཆོས་རྒྱུ་དབང་བསོད་ནམས་ཀྱིས་ཡིག་རིག་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་སྐྱོད་དང་སྟན་དག་སོགས་སློབ་སྟོན་གནང་བ་ནས་བཟུང་སྐྱོད་རིག་པ་དང་སྟན་དག་དར་རྒྱས་སུ་སོང་བར་བཤད་པ་ལྟར་འཆད་ཉན་གསུམ་པའི་སྐབས་སྟན་དག་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་ཆེས་དར་རྒྱས་སུ་སོང་ཡོད་པ་ཙམ་མ་ཟད་གཞུང་དང་རིག་གནས་ལ་མཁས་པའི་སྐྱེ་བུ་ཡང་དུ་མ་ཞིག་རིམ་པས་བྱུང་ཡོད་པར་བཤད།

མཚུག་བསྟུ།

མདོར་ན་རྒྱ་གར་དུ་ནི་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར་ན་སྟན་དག་ཐོག་མ་སྟོན་སྐྱེ་བོ་ནམས་ཆེ་ལོ་དཔག་མེད་གྱི་སྐབས་དར་བ་གྲགས། སྟན་དག་མེ་ལོང་མ་ནི་དུས་རབས་ ༡༡ པ་ནས་བྱུང་བར་བཤད་དོ། །དེ་བཞིན་གཉིས་པ་བོད་དུ་དར་ཚུལ་དེ་ལ་བཤད་སྟོལ་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཡོད་ཀྱང་སྟན་དག་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོངས་གྲགས་ནི་དུས་རབས་ ༡༢ པའི་ནང་དུ་ཡིན་པར་གྲགས། འབྲུག་གི་ཡུལ་དུ་དུས་རབས་ ༡༤ པ་ལ་ཞོན་ཀྱ་རུ་བྱོན་པ་ནས་བཟུང་དུས་རབས་ ༡༥ པའི་བར་དུ་མཁས་ཆེན་གྱི་སྐྱེ་བུ་མ་བྱོན་ནས་མདོ་སྐགས་རིག་གནས་ཀྱི་གཞུང་ལ་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་བ་དང་འབྲེལ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་སྟན་དག་གི་འཆད་ཉན་དང་པ་དེ་ཡང་རབ་འབྱུང་ ༤ པ་དང་དུས་རབས་ ༡༦ པའི་སྐབས་ཀྱི་མ་ཞུམ་གྲོང་ཆེན་རབ་འབྱུངས་མཆོག་གིས་གནང་། གཉིས་པ་ནི་རབ་འབྱུང་ ༤ པ་དང་དུས་རབས་ ༡༧ པ་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆའི་སྐབས་དར། འཆད་ཉན་མཐའ་མཐའ་གསུམ་པ་ནི་དགེ་བཤེས་དག་དབང་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་སྟེ་སྟོན་གྱི་གོ་གནས་བཞེས་ནས་སྐྱུངས་ཐང་གྲུ་ཆང་དུ་བྱམ་ཐང་ཆོས་རྒྱུ་དབང་བསོད་ནམས་ཉིད་སློབ་དཔོན་བསྐྱོས་པ་ལྟར་སྐྱེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཡིག་རིག་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་སྐྱོད་དང་སྟན་དག་གི་འཆད་ཉན་མཛད་པ་ནས་བཟུང་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སྟན་དག་འཆད་ཉན་གྱི་བསྟན་པ་དར་བ་ཙམ་མ་ཟད་སྟན་དག་ལ་མཁས་པའི་སྐྱེ་བུ་ཡང་དུ་མ་ཞིག་བྱོན། དེ་གཉིས་ཀྱི་སློབ་མས་འབྲུག་དུ་མ་ཟད་བོད་དུ་འང་འགོ་དོན་མཛད་ཡོད་པར་བཤད།

དེ་ལྟར་འབྲུག་སྟན་དག་འཆད་ཉན་རིམ་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་དེ་ཡིས་འབྲུག་གི་ན་གཞོན་རིག་གཞུང་སློབ་སྦྱོང་པ་ནམས་ཀྱིས་འབྲུག་དུ་དར་ཡོད་པའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གི་རྒྱབ་ཁྱུངས་ཁ་གསལ་ཤེས་པའི་སྟན་ཐབས་དང་ལྷག་པར་དུ་སྟན་དག་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་བསལ་བ་ལ་ཕན་ཐོག་

འབྱུང་བའི་རེ་བ་དང་བཅས་ཀྱི་གར་དང་བོད་དུ་སྟོན་པའི་རིམ་པ་དང་བའི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་སྟོན་བྱོན་མཁས་པ་
རྣམས་ཀྱིས་མཛོད་ཡོད་ཀྱང་ཀྱི་གར་དུ་སྟོན་དཔོན་དབྱུག་པ་ཅན་གྱིས་སྟོན་པའི་ལོང་མ་བཅུམས་པའི་
རྒྱུ་ཚིག་དེ་ལ་མ་མཐུན་པ་ཡོད་པ་མ་ཟད་སྟོན་པའི་ལོང་མ་དེ་བོད་སྐད་དུ་བོག་མར་བསྐྱར་མཁན་དང་
བསྐྱར་བའི་རྒྱུ་ཚིག་རྣམས་ཀྱང་མ་མཐུན་པ་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱིས་སུ་དེའི་སྐོར་ཞིབ་འཇུག་གི་འོས་
འབབ་ཀྱང་མཐོང་ངོ། །

འཇུག་འཇུག་དཔེས་པའི་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ནས། །སྟོན་སྟོན་ཀྱང་གྱི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་ཀུས་པའི། །
མཛེས་མཛེས་ཡ་མཚན་ཆེ་བའི་ཆངས་སྤྲས་ཞལ། །ཡང་ཡང་མཇལ་ཞིང་དག་གི་དཔལ་ཐོབ་ཤོག །

རྒྱུ་རྟེན་དཔེ་དེབ།

ཀམ་ཕུན་ཚོགས། (༢༠༡༥) ཀཏེར་རྟོན་པ་རྒྱ་གྲིང་པའི་རྣམ་ཐར། ཤེས་རྒྱུན།
ཀུན་བཟང་འཕྲིན་ལས། (ལོ་མེད།) དད་པའི་ས་བོན། གྲེགས་བམ་གཉིས་པ། ཀེ་ཨེམ་གྱི་དཔེ་སྟོན་ཁང་།
ཀུན་བཟང་འཕྲིན་ལས། (ལོ་མེད།) དད་པའི་ས་བོན། གྲེགས་བམ་གསུམ་པ། ཀེ་ཨེམ་གྱི་དཔེ་སྟོན་ཁང་།
སྐབས་རྗེ་དགེ་འདུན་རིན་ཆེན། (༢༠༠༤) རྟོ་འབྲུག་ཆོས་བྱུང་། ཀེ་ཨེམ་གྱི་དཔེ་སྟོན་ཁང་།
མཁན་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྟོ་གོས། (ལོ་མེད།) དེང་རབས་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་འགྲེལ། སྤང་འདོར་ལམ་རྟོན།
དག་དབང་ལྷན་གྲུབ། (ལོ་མེད།) བསྟན་འཛིན་རབ་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་ཐར།
དག་དབང་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན། (༡༩༥༥) ཀུན་དགའ་རྒྱ་མཚོའི་བཀའ་འབྲུམ་དཀར་ཆག་ཀུན་གསལ་
ཞོར་བུའི་སྟོན་མེ། National Library of Bhutan
དག་དབང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ། (༡༩༥༥) འཇམ་མགོན་སྤྱི་མ་དག་དབང་ཀུན་དགའ་རྒྱ་མཚོའི་ཞབས་ཀྱི་
རྟོགས་བརྗོད་རྒྱལ་སྤྲས་རྒྱ་མཚོའི་འཇུག་རིགས། National Library of Bhutna
དག་ཤོས་སངས་རྒྱས་རྟོ་རྗེ། (༢༠༡༥) འབྲུག་གི་སྟེ་སྲིད་ཁྲི་རབས་རིམ་བུའི་ཀྱི་མཛོད་རྣམ་དཔེ་ཐེང་དཔྱོད་
ལྷན་དཔེས་པའི་དོ་ཤལ། དཔལ་འབྲུག་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་བ།
དུང་དཀར་སྟོ་བཟང་ཕྱིན་ལས། (ལོ་མེད།) སྟོན་པའི་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཚིག་རྒྱན་རིག་པའི་སྟོ་འབྲེད།

མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

པཌ་ཆེན་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ། (༢༠༠༥) ལྷོ་པེ་ཆོས་འབྲུང་འཕྲོ་མཐུད་འཇམ་མགོན་སྟོན་མཐའི་འཕྲེང་

བ། ཀེ་ཨམ་ཁི་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

སློབ་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་ཀྱི་དོན་རྗེ། (༡༩༥༥) ཚངས་སྤུལ་བཞད་པའི་སྒྲ་དབྱངས། ཀན་སྤུ་མི་རིགས་
དཔེ་སྟུན་ཁང་།

སྒྲི་ཤུལ་མཁན་པོ་འཇམ་དབྱངས་དོན་རྗེས (༡༩༩༥) རང་བཞིན་རྒྱུགས་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་འབྲུང་རིག་འཛིན་
བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར་རོམ་ཚར་ནོར་བུ་བཞུགས་པའི་ཐོབ་པ། ཐུག་པུ།

ཚུམ་པ་པོའི་མཆོན་མེད། (༡༩༥༣) འབྲུག་གི་སྒྲིམ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།

བསམ་གཏན། (ལོ་མེད།) སྟན་ངག་ལེན་དང་པོའི་འགྲེལ་པ།

ཚུམ་པོའི་མཆོན་མེད། (༢༠༡༧) གྲོང་ཆེན་རབ་འབྱམས་པ་བློ་མེད་འོད་ཟེར།

<https://bo.wikipedia.org/wiki/གྲོང་ཆེན་རབ་འབྱམས་པ་བློ་མེད་འོད་ཟེར།> བླ་མ་ནས་
ཆིད།

ཐ་གི་བླ་བུ་རྒྱ་རི་གླ། (༢༠༠༥) སེ་བ་ལ་ཆོས་རྗེ་སྤུལ་སྒྲི་ངག་པད་དཀར་གྱིས་མཛད་པའི་རྒྱལ་སྤུལ་གཏུང་
འཛིན་སྤུལ་སྒྲིའི་རྣམ་ཐར་ས་བོན་ཅོམ་བཀོད་པ།

བསོད་ནམས་ཆོས་གྲུབ། (༡༩༩༥) གྲོང་ཆེན་པའི་རྣམ་ཐར། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

སློབ་དཔོན་གནག་མདོག། (༡༩༥༥) འབྲུག་དཀར་པོ།

སློབ་དཔོན་པདྨ་ཆོ་དབང་། (༡༩༩༥) འབྲུག་གསལ་བའི་སྟོན་མེ།

སྟོན་ལམ་བོད་ཀྱི་བརྟུ་འཕྲིན་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། (ལོ་མེད།) ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ།

ཞིབ་འཇུག་པའི་རོ་སྟོན།

འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་མཆོན་ ད་ལྟོ་འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེའི་མངའ་འོག་ལུ་ཡོད་པའི་ རིག་
གཞུང་མཐོ་རིམ་སློབ་སྡེའི་ལེགས་སྤྱད་བ་སྟེ་ཕྱག་ཁྱུ་བཞིན་དུ་ཡོད། སྤེལ་འབྲུང་མཐོ་སློབ་ཐེག་དགའི་

ལེགས་བཤད་གླིང་ལས་མཐར་འཁྱུལ་ཡོད་པ་མ་ཆད་ ཡོ་རོ་, གི་རིང་སློབ་སྟོན་ཉམས་ཚུངས་ཡོད་པའི་ཁར་
ཆོས་ཚན་གཙུག་ཅིན་ རང་ཆོས་དང་སྐད་ཡིག་ཚུ་སློབ་སྟོན་འབད་དོ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་ལས་ཞིབ་འཛུལ་འབད་དེ་
པར་སྟུན་འབད་དེ་ཡོད་པ་མ་ཆད་ རྒྱལ་ཡོངས་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ཁར་ ཞིབ་འཛུལ་གྲོས་བསྟར་
ཞལ་འཛུམས་ཚུ་ནང་བཅའ་མར་གཏོགས་ཡོད་པའི་ཉམས་ཚུངས་ཚུ་ཡང་ཡོད་པ་ཨིན།